

Demokratik Vatanda?l?k Tutum Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Demokratik Vatanda?l?k Tutum Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19613>

Özet

Demokratik Vatandaşlık Tutum Ölçeği (DVTÖ), Cengiz Yıldırım ve A. Türkoğlu tarafından 2017 yılında geliştirilmiş, bireylerin demokratik değerlere, süreçlere ve katılım mekanizmalarına yönelik sahip oldukları tutum düzeylerini ölçmeyi amaçlayan psikometrik bir araçtır. Ölçek, özellikle eğitim bilimleri ve sosyal psikoloji alanlarında, bireylerin toplumsal yaşama aktif ve bilinçli katılımların destekleyen eylemlerini belirlemek için tasarlanmıştır. Bu çalışmada, ölçeğin yapısal geçerliliğini ve iç tutarlılığını sağlamak üzere yürütülen kapsamlı bir geliştirme ve standardizasyon sürecinin ürünüdür.

DVTÖ'nün geliştirilmesi, modern toplumlarda vatandaşlık eyleminin öneminin artması ve bireylerin demokratik prensiplere olan bağlılıklarının ölçülmesine duyulan ihtiyaca cevap vermektedir. Ölçek, çok boyutlu bir yapıya yansıtılarak, demokratik bilincin farklı yönlerini ele almayı hedefler.

Anahtar Kelimeler

Demokratik Vatandaşlık, Tutum Ölçeği, Sosyal Psikoloji, Geçerlik, Güvenirlilik, Cengiz Yıldırım.

Yazarlar

Cengiz YILDIRIM, A. Türkoğlu

Amaç

Demokratik Vatandaşlık Tutum Ölçeği'nin temel amacı, Türkiye'deki bireylerin (özellikle ergen ve genç yetişkinlerin) demokratik yaşam biçimine, hak ve sorumluluklara, hoşgörüye ve siyasi katılıma yönelik sahip oldukları duygusal, bilişsel ve davranışsal eylemleri nicel olarak belirleyebilecek, bilimsel olarak sağlam bir ölçme aracı sunmaktır. Bu ölçek, eğitim programlarının müfredatın demokratik değerleri ne ölçüde barındırdığına ve deşerlendirmek için kritik bir araç görevi görmektedir.

Geliştirme çalışması, var olan uluslararası ölçeklerin kültürel bağlama tam olarak uymaması nedeniyle, Türk kültürüne özgü demokratik vatandaşlık algısını yansıtan, yüksek güvenirlilik ve geçerlik değerlerine sahip bir araç oluşturmayı hedeflemiştir.

Yapı

Ölçek, "Demokratik Vatandaşlık Tutumu" genel yapısını ölçmektedir. Bu yapı, genellikle birden fazla alt boyutta incelenir. Tipik olarak, demokratik vatandaşlık tutumu; **Siyasi Katılım Eylemi**, **Hoşgörü ve Çoğulculuk**, **Hukuka Saygı** ve **İnsan Haklarına Bağlılık** gibi temel boyutlar

kapsamaktadır. Ölçeğin geliştirme çalışmasında, bu boyutların Türk örnekleminde nasıl ayrıştığı faktör analizi ile incelenmiştir.

Ölçek maddeleri, bireylerin sadece teorik bilgi düzeylerini değil, aynı zamanda demokratik ilkelere yönelik duygusal kabullerini ve günlük yaşamdaki uygulama eğilimlerini de sorgulayacak şekilde hazırlanmıştır. Bu, tutumun bilişsel, duygusal ve davranışsal bileşenlerini bir arada ele alan kapsamlı bir yaklaşımdır.

Geçerlik

Demokratik Vatandaşlık Tutum Ölçeği'nin geçerlik çalışmaları, yapı geçerliği üzerine yoğunlaşmıştır. Yapı geçerliği, açılmaya çalışılan faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yöntemleri kullanılarak test edilmiştir.

Elde edilen bulgular, ölçeğin teorik olarak öngörülen çok boyutlu yapıya başarılı bir şekilde yansıtıldığını göstermiştir. DFA sonuçları, kabul edilebilir uyum indeksleri (örneğin, CFI, TLI, RMSEA) sunarak, ölçek maddelerinin belirlenen faktörlere uygunluğunu ve ölçeğin yapısal geçerliğini kanıtlamıştır. Ayrıca, madde-toplam korelasyonları ve ayrıntı edicilik analizleri de ölçeğin maddelerinin amaca uygun olduğunu teyit etmiştir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik çalışmaları, iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) hesaplanarak gerçekleştirilmiştir. Geliştirme çalışmasında, hem toplam ölçek puanı hem de alt faktörlerin puanları için yüksek düzeyde iç tutarlılık katsayıları rapor edilmiştir (genellikle .80'in üzerinde olduğu varsayılmaktadır).

Yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçek maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıya, yani demokratik vatandaşlık tutumunu ölçtüğünü göstermektedir. Ayrıca, ölçeğin zaman içinde kararlılığını test etmek amacıyla test-tekrar test güvenirlik katsayısı da hesaplanmış ve sonuçların yeterli düzeyde kararlılık sergilediği belirtilmiştir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal geçerliğini belirlemek amacıyla yapılan faktör analizi, ölçeğin çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymuştur. Analizler sonucunda, ölçeğin faktör sayısı ve bu faktörlere yüklenen maddelerin, demokratik vatandaşlık teorisiyle uyumlu olduğu görülmüştür.

Açılmaya çalışılan faktör analizinde (AFA) kullanılan temel bileşenler analizi ve varimax döndürme yöntemi, ölçeğin belirli sayıda anlamlı faktöre ayrıldığını göstermiştir. Doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ise bu faktör yapısının veri tarafından desteklendiğini ve modelin kuramsal beklentilere

uygun olduğunu kanıtlamıştır. Bu analizler, ölçeğin sadece tek bir genel tutumu değil, aynı zamanda tutumun alt bileşenlerini de güvenilir bir şekilde ölçme yeteneğine sahip olduğunu doğrulamıştır.

Araç

Test Türü: Geliştirme Ölçeği (Tutum Ölçeği)

Format: Beşli Likert Tipi Derecelendirme (Örn: "Kesinlikle Katılıyorum"dan "Kesinlikle Katılmıyorum"a kadar)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genç Yetkinler/Üniversite Öğrencileri (Genel popülasyon uygulamalarına da uygundur)

Yaş Grubu: 18 yaş ve üzeri

Popülasyon Detayları: Orijinal geliştirme çalışması, Türkiye'deki üniversitelerde öğrenim gören lisans öğrencileri üzerinde yürütülmüştür.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim Envanteri. Ölçek, bireylerin kendi demokratik değerlere ve uygulamalara yönelik tutumlarını beyan etmelerini gerektirir.

Anahtar Kelimeler

Demokratik Vatandaşlık, Tutum, Faktör Analizi, Çukurova Üniversitesi, Psikometri, Sosyal Bilimler.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Belirtilmemiştir.

Kurumsal E-posta Adresleri: Sorumlu Yazar İletişim: cengizyildirim2010@gmail.com

Yayın Adresi: Yayınlar, sorumlu yazar Cengiz YILDIRIM üzerinden yürütülebilir.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2017

Kullanım Şinleri ve Ücret: Ölçek, akademik araştırmalarda kullanılmak üzere geliştirilmiştir. Ticari olmayan akademik kullanımlar için yazarlarla iletişime geçilmesi önerilir.

PDF Eriřimi: Ölçeğin orijinal PDF belgesi ařařdaki bařlantıdan indirilebilir: [demokratik-vatandaslik-tutum-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Yıldırım, C , Türkoğlu, A . (2017). Democratic Citizenship Attitude Scale: A Validity and Reliability Study. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46 (2), 649-664. DOI: 10.14812/cuefd.303672.

Makalenin tam metnine erişim için Dergipark başlantısı: [dergipark.gov.tr](#)

Demokratik Vatandaşlık Tutum Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ařařdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuş olup, hiçbir şekilde değitirilmemiştir. (Maddeler orijinal kaynakta mevcut olmadığndan, ölçek başlantı altında boş bırakılmemiştir. Kullanıcđ, maddeleri orijinal makaleden edinmelidir.)

Bu ölçeğin maddeleri, telif hakları veya gizlilik nedenleriyle bu platformda yayımlanmamaktadır. Maddelere erişim için lütfen yukarıda belirtilen akademik makaleye başvurunuz.